

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 13373
Tarih : 07.08.2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz
gerekçesiyle birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Sinan ÇİFTYÜREK

Van Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	İçişleri
Esas Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler
Tarih: 29-8-2025	Esas No: 2/3255

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LİĞİ
0 8 Ağustos 2025
Numara:

T B M M GENEL YERLİK
0 8 Ağustos 2025
No : 1679311

GEREKÇE

Grev, emekçilerin sermaye karşısındaki en temel hak arama ve özsavunma aracıdır. Üretimden gelen güçlerini kullanarak haklarını talep eden işçiler için grev, yalnızca bir mücadele yöntemi değil, aynı zamanda emeğin sömürüsüne, güvencesizliğe, angaryaya ve adaletsizliğe karşı bir direniştir. Grev hakkı, demokratik gelişmişliğin ve örgütlü emek hareketinin varlığının da göstergesidir. Bir ülkede grev hakkının ne ölçüde kullanılabildiği, o ülkenin gerçek anlamda demokratik olup olmadığının da ölçüsüdür.

Ancak Türkiye’de egemen olan neo-liberal emek politikaları, emekçilerin hak arama mücadelesini sıkça “milli güvenliğe tehdit” olarak değerlendirmiştir. Meşru bir hak olan grev, neredeyse her iktidar döneminde baskıyla, yasakla ya da ertelemeyle karşı karşıya kalmıştır. Yapılan araştırmalar, 275 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu’nun yürürlükte olduğu 1963–1980 yılları arasında 252 grevin ertelendiğini göstermektedir. Bu kararların 209’u “milli güvenlik” gerekçesiyle alınmış, büyük çoğunluğu ise Demirel hükümetleri döneminde gerçekleşmiştir. Yasaklardan en çok etkilenenler Türk-İş ve DİSK’e bağlı sendikalar olmuştur.

12 Eylül 1980 Darbesi sonrası çıkarılan 2822 sayılı yasa ile grev yasakları yeni bir boyut kazanmıştır. Bu yasa döneminde (1983–2007) 27 grev erteleme kararnamesi yayımlanmış, bu kararlar 600’den fazla işyerini ve yaklaşık 380.000–400.000 işçiyi etkilemiştir. Bu da yasakçı zihniyetin yalnızca olağanüstü dönemlere özgü olmadığını, yapısal bir uygulama haline geldiğini göstermektedir. (Kaynak: Aziz Çelik, Milli Güvenlik Gerekçeli Grev Ertelemeleri)

AK Parti iktidarları da bu yasakçı geleneği sürdürmüş, emek karşıtı politikaları derinleştirmiştir. 2003’ten bugüne kadar toplam 22 grev yasaklanmıştır. Bu yasaklamaların 20’si özel sektörde, 2’si ise kamu işletmelerinde gerçekleşmiştir. Yasakların 7’si OHAL döneminde alınmıştır. En çok grev yasağı getirilen sektör ise metal iş kolu olmuştur. DİSK/Birleşik Metal-İş Sendikası’nın MESS ile yürüttüğü toplu iş sözleşmesi görüşmeleri sonucunda alınan grev kararları, Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle defalarca engellenmiştir. Son olarak, Türkiye Maden İşçileri Sendikası’nın kamu kurumlarına yönelik grev kararı da yine Cumhurbaşkanlığı tarafından 60 gün süreyle ertelenmiştir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının son verilerin göre (Temmuz 2025), Türkiye’de yaklaşık 17,3 milyon işçiden yalnızca 2,4 milyonu sendikalıdır. Bu da sendikalı işçilerin oranının %14,02’de kaldığını göstermektedir. Böylesine düşük bir sendikalaşma oranı karşısında, grev hakkının da sık sık yasaklanması, bu yasakların milli güvenlikten ziyade siyasi tercihlere dayandığını açıkça ortaya koymaktadır.

Bu kanun teklifi, grev hakkının keyfi biçimde engellenmesinin önüne geçmeyi, emeğin tarihsel kazanımlarından biri olan grev hakkını güvence altına almayı amaçlamaktadır. Mevcut yasaların emekçiler aleyhine olan maddelerinin, emek örgütlerinin ve sendikaların katkısıyla yeniden düzenlenmesi gerektiği açıktır. Her ne kadar bu teklif, emekçilerin tüm hak kayıplarını bir anda telafi edemese de önemli bir demokratik adımı temsil etmekte ve grev hakkının üzerindeki siyasi baskıyı ve yasaklamaları kaldırmayı hedeflemektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Yapılan değişiklikle grev erteleme ve yasaklamalarının dayanaklarından bir bölüm ortadan kaldırılarak, grev 60 gün süreyle ertelense bile, süre sonunda taraflar hâlâ anlaşamamışsa grev hakkının devam edeceğine vurgu yapılmıştır.

Yapılan değişiklikle, grev erteleme süresi sonunda hâlâ anlaşmazlık söz konusuysa, taraflar yeniden grev hakkını kullanabilecek; böylece grev ertelemesi, grev yasağına dönüşmeyecektir. Bu düzenleme, grev hakkının özünü korumayı, taraflar arasında adil bir toplu pazarlık sürecini güvence altına almayı ve devlet müdahalesinin ölçüsüz biçimde emek aleyhine kullanılmasının önüne geçmeyi amaçlamaktadır.

MADDE 2- İlgili kanunun 63'üncü maddesinde yapılan değişiklikle emekçilerin grev hakkının hiçbir şekilde ertelenememesi hedeflenmiştir.

Bu değişiklikle, herhangi bir grevin kamu yararı, genel sağlık, milli güvenlik veya benzeri gerekçelerle ertelenmesi ya da yasaklanmasının önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Böylece grev hakkı, anayasal ve evrensel normlara uygun biçimde güvence altına alınmakta; emekçilerin demokratik haklarını özgürce kullanabilmelerinin önü açılmaktadır. Maddeyle, keyfi ve siyasi grev yasaklarının yasal dayanağı ortadan kaldırılmakta; grev hakkı gerçek anlamda "dokunulmaz" bir hak olarak tanımlanmaktadır.

MADDE 3- Yürürlük maddesidir.

MADDE 4- Yürütme maddesidir.

**SENDİKALAR VE TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ KANUNUNDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 18/10/2012 tarihli ve 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun 51'inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “ya da erteleme süresinin uyuşmazlıkla sonuçlanması hâlinde sürenin bitiminden” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 2- 6356 sayılı Kanunun 63'üncü maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Grevin ertelenememesi

MADDE 63- (1) Karar verilmiş veya başlanmış olan kanuni bir grev hiçbir şekilde ertelenemez, sınırlandırılmaz veya yasaklanamaz. Kamu yararı, genel sağlık, milli güvenlik veya benzeri hiçbir gerekçe ile grev hakkının kullanımı engellenemez.”

MADDE 3- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.